

Prof. Dr. phil. Josef Vojvodík, M.A.
Ústav české literatury a literární vědy FF UK
nám. Jana Palacha 2
116 38 Praha 1
e-mail: Josef.Vojvodik@ff.cuni.cz

Posudek na bakalářskou práci Michaely Zvoníčkové
Erotismus jazyka Jakuby Katalpy

Ve své bakalářské práci se Michaela Zvoníčková zabývá románem Jakuby Katalpy *Je hlína k snědku?* Východiskem je jeho vesměs negativní recepcí, která vede Michaelu Zvoníčkovou k otázce, zda román nepřipouští ještě jiný způsob čtení než konvenční. Proto volí genderový přístup „ženského čtení“ a pokouší se nejdříve nastínit základní aspekty feministické literární vědy (Julia Kristeva, Luce Irigaray, Hélène Cixous, Judith Butler) a zvláštnosti „ženského psaní“, které podle feministické literární teorie vychází ze specificky ženské zkušenosti a které se tematicky, strukturně a stylisticky liší od „mužského psaní“. Proto některé teoretičky uvažují o ženském „metonymickém psaní“ jako „protidiskursu“ (Renate Lachmann). V návaznosti na tato východiska se Michaela Zvoníčková zabývá strategiemi, které jsou teoretičkami feministické literární teorie postulovány jako specifické techniky „ženského psaní“, tedy intertextovost, decentrizace, diskontinuita, kolážovost ad. Na tomto místě možno položit otázku, v čem se tyto strategie konstituce literárního textu liší od intertextovosti, kolážovitosti, diskontinuity v textech psaných mužskými autory a zda nejsou jako specifika „ženského psaní“ konstruovány feministickou literární teorií uměle a poněkud násilně.

V další části své bakalářské práce věnuje Michaela Zvoníčková pozornost – vedle zvláštností autorčina jazyka a stylu - tematickým a významovým aspektům románu Jakuby Katalpy, především na rovině intertextové a mytologické. Ve snaze o určení povahy autorčina „erotického jazyka“ se Michaela Zvoníčková opírá především o teorii transgrese a erotismu Georgese Bataille, kdy představa „posvátného erotismu“, spojeného s obětí a pudem thanatu, nachází, jak se zdá, v románu svůj výraz. Ten je naznačen již samotným titulem, který šifruje dva hlavní motivy a procesy celého románu: oralitu, přesněji ještě „in-korporalitu“ a materialitu („hlína“). Zde se ukazuje, že ženský přístup hrdinky románu k vlastnímu tělu, sexualitě, ale také k tělu *toho druhého* jako *jiného*, tedy k mužskému tělu, k „hmotě“/„tkáni“ světa je prožíván a tematizován jako přístup skrze *m a t e r i a* litu („hlína“), vypointovaně řečeno, přes sféru *ženství* a *mateřství* (nikoliv náhodou začíná román rozením).

Matérie, která se stává materiálem, který je – jako látka samotného příběhu – zpracováván právě inkorporací (pozřením, strávením, vyvržením etc.), tedy velmi tělesně, bezprostředně, smyslově, kontaktem. Sexualita, oralita a/j a k o kreativita zde tvoří, jak se zdá, tři aspekty nebo „kroky“ jednoho procesu.

Pěkné postřehy přináší Michaela Zvoníčková také ve vztahu k mýtu ženy a ženství a ukazuje, že je to především mýtus o Lilith jako první ženě Adamově, která byla, stejně jako on, stvořena z hlíny, který je v románu Jakuby Katalpy dále transformován.

Především na základě této interpretace Michaela Zvoníčková ukazuje, že dosavadní recepce románu Jakuby Katalpy *Je hlína k snědku?* nepostřehla a ponechala stranou právě tyto významově konstitutivní a pro „ženské psaní“ možná specifické aspekty. V tom také spočívá přínos předkládané bakalářské práce Michaely Zvoníčkové, kterou doporučuji k obhajobě.